

HEILSA

Læknaspæl hjá börnum snýr seg ekki um kynslív

– Tá börn royna at skilja heimin, spæla tey. Sama er, tá tey skulu skilja egnan kropp og kynslív. Tí eru pápi, mamma og börn – og læknaspøl – ein náttúrligur partur av menningini hjá börnum, sigur Katrine Zeuthen, sum granskar í kynslívi hjá börnum

Vilmund Jacobsen

Kynslív er ein týðandi partur av náttúruni hjá okkum menniskjum, og vit seta nakinleika og neming av kynslutum í samband við ein heilt serligan part av okkara vaksnamannalívi.

Tí, kann tað vera trupult, tá litli Magnus er saman við mammu síni í svimjihøllini og hyggur gløandi at naknu kvinnukroppinum í skiftirúminum. Tað kann eisini kennast leiðiligt, tá litla Karin forvitin spyr pápa sín, um hon kann sleppa at nerta við, tá hann stendur og kastar sær av vatninum.

Tá ein smágenta ella smádrongur – ella tvey av sama kyni – spæla nakin og granska kropparnar hjá hvørjum øðrum, kunnu okkara ávaringarklokkur skjótt byrja at kima. Hvat hendir nú her? Eru börnini við at menna eina atferð, sum víkir frá tí vanliga, og skal spælið steðgast?

Nógvir spurningar kunnu yðja fram. Men, spælið er heilt náttúrligt og snýr seg bert um mátan hjá börnum at granska kroppin.

– Tað er bert sýnið hjá tí vaksna um kynslív, sum kann seta hetta í samband við nakað, ið er skeivt.

Tað sigur Katrine Zeuthen, sum granskar í kynslívi hjá börnum á Institut for Psykologi á Keypmannahavnar Universiteti.

– Tá vit gerast ørkymlað og undra okkum yvir, hvat okkara börn spæla, so tulka vit ofta støðuna út frá okkara vitan sum vaksni um kynslív. Men, börnini hugsa ikki sjálvt spælið sum nakað kynsligt, sigur hon.

Umgangast illgruna

Í 1997 varð Danmark rakt av einum umfatandi máli, sum broytti sýnið á samveruna millum vaksni og börn. Eitt

hjálparfólk á einum dagstovni fyri börn varð dømt fyri ágang móti 20 börnum.

– Síðan hevur evnið »ágangur móti börnum« fylt nógv, og fólk á dagstovnum hava kent seg noydd at verja seg sjálfvan – og hvønn annan – móti illgitan.

Tað sigur Else-Marie Buch Leander, sum granskar í skoðanini á kynslívi hjá börnum á Institut for Kulture og Samfund á Århus Universiteti sum partur av granskingarbólkinum, Paradox.

Granskingarbólkurin gjørdi í 2012 eina kanning av leiðreglunum innan dagstovnaðkið við atlit til fyrirbygging av ágangi móti börnum og um illgitan í hesum sambandi.

Kanningin vísti, at fleiri enn 58 prosent av donskum dagstovnum høvdu sett í verk leiðreglur fyri samveru við börnini.

– Talan var um umfatandi leiðreglur um at halda aftur

– Tað er ein trupulleiki, tá reglur vera settar fyri tí óskylduga, sigur Katrine Zeuthen, granskari í kynslívi hjá börnum

við kropsligum sambandi – og at pedagogar og börn ikki skulu knýta seg ov tætt at hvørjum øðrum. Á onkrum stovni skuldu börnini sita á wc'inum við opnari hurð, og tað skuldu vera tvey til at skifta eina blæðu, sigur Else-Marie Buch Leander.

Óttin fyri kynsligum sambandi við börn hevur eisini flutt seg niður í barna-

hædd, um vit so kunnu siga. Kanningin vísti nevnliga, at fleiri enn 64 prosent av dagstovnunum hava sett í verk reglur fyri tí »læknaspæli«, sum börnini spæla fyri at granska kroppin.

– Onkrastaðni vóru avmarkingar settar fyri, hvussu börnini kundu spæla, og aðrastaðni var forboð sett fyri ávísu spølum.

Else-Marie Buch Leander sigur, at onkur foreldur kunnu gerast ørkymlað, tí barn teirra hevur kynshug. Fyri at umgangast misskiljingar, eru reglur settar fyri spæli, sigur Else-Marie Buch Leander.

Gransking í leiki

Katrine Zeuthen, granskari í kynslívi hjá börnum, heldur, at tað er ein trupulleiki, tá reglur vera settar fyri tí óskylduga.

– Tað er týðningarmikið at skilja, at kynslív hjá börnum ikki líkist tí hjá teimum vaksnu. Barnið er fult av kenslum, gruna og forvitni. Tað kann uppliva lyst nógvastaðni á kroppinum av øllum móguligum lutum. Men, barnsins kynslív hongur ikki saman við einari fatan av kyni og virkni. Tað hendir ikki fyrr enn í kynsbúningini, sigur Katrine Zeuthen.

Tá börn royna at skilja heimin, spæla tey. Sama er, tá tey skulu skilja egnan

kropp og kynslív. Tí eru pápi, mamma og börn – og læknaspøl – ein náttúrligur partur av menningini hjá börnum.

– Hetta er teirra háttur at ognar sær veruleikan. Börnini royna at gita sær, hvat gongur fyri seg. Fleiri kanningar vísa, at börn vita ógvuliga lítið um kynslív, og tey hugsa ikki ymisku partarnar av kroppinum sum nakað kynsligt, fyrr enn tey eru á veg inn í kynsbúningina. Teirra spæl er kynsligt, men á ein meira óbeviðan og naivan máta, sigur Katrine Zeuthen.

Snýkjandi ótti

Granskingarbólkurin Paradox kannaði í 2010, um dagstovnar og fólk í Danmark annars stúra fyri ákærum um ágang móti börnum.

17 prosent av monnunum í kanningini søgdu, at teir hava broytt atferð, og at teir eru blivnir meira líkamliga afturhaldandi móttvegis börnum.

Ein abbi sigur í kanningini, at hann ikki torur at hjálpa sínum abbabarni, sum er ein tvey ára gamal drongur, á wc, tí miðlarnir siga, at tað ofta eru fólk í familjuni, sum fremja ágang móti börnum.

Ein pápi sigur, at tá börnini hjá honum hava vinir á vitjan, roynir hann at umgangast at vera einsamallur saman við teimum. Hann sigur seg uppliva, at hann sum maður nógv illa torir at spæla við síni egnu börn, turka teimum eftir, at tey hava verið á wc'inum – ella hava tey í bað. Hetta er ein gongd, sum Else-Marie Buch Leander harmast um.

– Tað er ólukkuligt, tá hetta meinaloysi snýkir seg inn í familjuna, har kærleiki, álit og hiti eiga at ráða. Misálit og ótti eru ikki hepnar umstøður fyri menning barnanna, sigur hon.